

KURUMSAL BİR EĞİTİM MODELİ OLARAK KÖY ENSTİTÜLERİ VE KÖY ENSTİTÜLERİ MODELİ'NİN ÇEVİRİ EĞİTİMİNDE UYGULANABİLİRLİĞİ*

*Nazan Müge UYSAL***

*Şaban KÖKTÜRK****

Mehmet Cem ODACIOĞLU

ÖZET

Bir olgunun, faaliyetin veya çalışma alanının bir çatı altında toplanıp, işleyişinin, sistemli, planlı ve istikrarlı bir biçimde yürütülebilmesi için kurumsallaşma elzemdir. Gerek bir adres olup marka yaratabilmek, gerekse yaratılan bu marka, çatı, yada üst yapı bünyesinde yürütülen faaliyetleri belli bir amaç ve vizyon çizgisinde sürdürülebilmek için kurumsal bir kimlik şarttır. Bu çalışmada, ülkemizde uygulanmış en kurumsal eğitim modellerinden biri olarak kabul edilen Köy Enstitüleri'nin bazı temel ilkeleri irdelenecek ve bu ilkelerin çeviri eğitiminde nasıl uygulanabileceği tartışılmaya çalışılacaktır.

Enstitüleri kurumsal bir yapı haline getiren bazı temel özellikler şu şekilde özetlenebilir. Öncelikle, enstitülerin hedefi, misyonu ve vizyonu tarihsel bir analiz ve deneyler sonucunda belirlenmiştir. Kurumsallığın temel gerekliliklerinden biri olan hedef, misyon ve vizyon üçlüsünün oluşturulması süreci geçmişten kopuk olarak yapılmamıştır. Amaç ve görevler, özellikle eğitim ve kalkınma alanında, düzgün bir altyapı ve arka plan bilgisine dayandırılarak günün koşulları ve gereklilikleri doğrultusunda oluşturulmaya çalışılmıştır. İkinci olarak, hedeflere uygun olarak belirlenen kriterlere uyulması sistemli bir işleyiş ve istikrarlı bir düzen sağlanmasını da beraberinde getirmiştir. Son olarak kendi içlerinde geliştirdikleri kontrol mekanizması sayesinde enstitüler arasında sürekli bir işbirliği ve fikir alışverişi olmuştur. Farklı bölgelerde kurulmalarına rağmen, birbirlerinden haberdar olmalarını sağlayan bu otomatik kontrol mekanizması, hedefleri doğrultusunda istikrarlı bir ilerlemeyi mümkün kılmıştır. Bu özellikleri bakımından kurumsal bir deneyim olarak kabul edilebilecek olan enstitüler daha derinden incelendiğinde, uyguladıkları beş temel eğitim ilkesi sayesinde çeviri eğitiminde de model alınabilecek bir örnek teşkil etmektedir. Bu

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Okt. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, El-mek: mugeazan@hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr. Sakarya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi İngilizce Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı, El-mek: skokturk@sakarya.edu.tr

ilkeler “iş içinde eğitim”, “mesleksen yol gösterme”, “okuma ve özgür tartışma saatleri”, “branşlaşmaya yönelik müfredat çeşitliliği” ve “üniversiteler arası iş birliği” ilkeleridir.

Anahtar Kelimeler: Köy Enstitüleri, Kurumsallaşma, Çeviri Eğitimi, Çeviri bilim.

THE VILLAGE INSTITUTES IN TURKEY AS AN INSTITUTIONAL EDUCATIONAL MODEL AND ITS APPLICABILITY TO TRANSLATOR EDUCATION

ABSTRACT

In order for a phenomenon, an activity or a field of work to be united under a roof and carried out steadily with a systematic, planned and consistent functioning, institutionalization is vital. Both for creating a brand to address and for the activities carried out within this brand or roof to be sustained in a clear line of goals and visions, an institutional identity is essential. In this study, some basic principles of the Village Institutes which is considered as one of the most institutional educational models in Turkey will be examined and how these principles can be applied in translation training will be discussed.

Some key features which make the Institutes an institutional organization can be summarized as follows. First, goals, mission and vision of the Institutes were determined based on a historical analysis and previous experiments. One of the basic requirements of institutionalism, the process of designing goals, mission and vision of an institution, is not planned without taking the past experiences – good or bad- into consideration. Objectives and tasks, particularly in the education and development field, were created in accordance with the conditions and requirements of the present based on a proper infrastructure and background information. Secondly, adherence to the criteria determined in parallel with the objectives brought about a systematic functioning and stable program in the Institutes. Finally, there has been a continuous cooperation and exchange of ideas among the Institutes thanks to the internal control mechanism they developed. In spite of being situated in different regions of Turkey, this automatic control mechanism made it possible for them to be aware of each other, which led to a steady progress. When the Institutes, which can be accepted as an institutional experience with all these features, are analyzed more deeply, it can be stated that they could be a model for translator education in the light of the five basic principles they followed. These principles can be listed as follows: “putting education to work”, “vocational guidance”, “reading and free discussion sessions”, “curriculum diversity aimed at branching” and “inter-institutes cooperation”.

STRUCTURED ABSTRACT

It would not be wrong to say that an institutional structure has not been formed in the field of translation in Turkey since the 1940's when considerably important attempts for a systematic and

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

institutional translation policy were made¹. However, as Hilmi Ziya Ülken stated “the thing giving the creative power in the revival ages” (Ülken, 2009:5) and making the transmission and exchange of information and ideas in many fields such as literature, art, politics, religion, medicine and science is the translation itself. Such a serious phenomenon should be shaped with a mission and vision of the past, present and future and in a systematic and planned manner in accordance with the pre-determined standards special to a country or nation- (i.e. for this study, Turkish language and Turkish culture, goals for, deficiencies and needs in the Turkish context) and institutionalization is an important key to manage this. Considering the regulation of translation activities, such an institutional approach can take place acting corporately in three main aspects in Turkey.

1. The institutionalization of the translation activities as a product: following a systematic translation policy by creating inspection and control mechanisms in the creation and execution of translation products.

2. To form an institutional framework in the profession of translating and interpreting: Resorting to certification and standardization in the profession of translating and interpreting. Both for the dignity of the profession and the profession to be performed within a certain extent of quality and correctness, individuals should document their knowledge and skills in this profession and the validity of this certification should be ensured in the translation market.

3. Designing an educational model integrating certain principles depending on institutionalism in translator education.

Since the focus of this study is translator education, the first two titles mentioned above are excluded from the scope of the study. In this study, some basic principles of the Village Institutes, which is considered as one of the most institutional educational models in Turkey, will be examined and how these principles can be applied in translation training will be discussed.

The following key principles of the Institutes briefly explain why they are considered as an institutional organization. To start with, one of the basic requirements of institutionalism is the process of designing goals, mission and vision of an institution. These three themes were characterized depending on a deep historical analysis and previous experiments- both good and bad- in the Institutes. Objectives and tasks, particularly in the education and development field, were created in accordance with the conditions and requirements of the present based on a proper infrastructure and background information. Also, adherence to the criteria determined in parallel with the objectives led to a systematic functioning and stable program in the Institutes. Last but not the least, continuous cooperation and exchange of ideas among

¹ For the translation activities and policy carried out in Turkey from the beginning of the Republic period to the 1940's, see:

Çıkar, Mustafa (1998) *Hasan Ali Yücel ve Türk Kültür Reformu*.

Kayaoğlu, Taceddin (1998) *Türkiye'de Tercüme Müesseseleri*.

Korucu, Burcu (2007) “*Türk Hürmanizmi'nin Çeviri Boyutu: Tercüme Bürosu ve Tercüme Dergisi*.”

Şengör, Celal (2002) *Hasan Ali Yücel ve Türk Aydınlanması*.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

the Institutes situated in different regions of Turkey were succeeded due to the internal control mechanism developed in the Institutes. This automatic control mechanism made it possible for them to be in cooperation with each other all the time, which led to a steady progress.

As an institutional example, the Village Institutes can be used as an educational model for translator education with a thorough analysis of the five basic principles they followed in their education policy. These principles and some suggestions about their application to translator education can be listed as follows:

- *"Putting education to work"*: In accordance with the principle of "putting education to work", learners can be met with a variety of practice-oriented facilities long before the internship application generally available in the 4th grade. In collaboration with translation agencies and publishing houses, certain practice areas at these institutions where learners can work on a regularly basis can be created. Or learners can experience real translation practice with the help of educators, guest translators or experts at "university translation agencies" or "workshops" organized within universities regularly, on a weekly or monthly basis.

- *"Vocational guidance"*: In terms of "vocational guidance" principle, learners should be given the opportunity to get to know and observe various translation types and work areas. In order for this to happen, there needs to be a cooperation between academic units and several institutions in the status of employer such as Ministries of Foreign Affairs, Ministry Of European Union, Ministry of Culture and Tourism, National Intelligence Organization, General Directorate of Press and Information, Prime Ministry Disaster and Emergency Management Presidency, members of publishing industry (publishing houses for newspaper, magazines, book), film studios, private sector units like international organizations, translation agencies, translator associations and the like. In addition to the internships which generally start at the third or fourth grade, periodical visits to these institutions, social activities like seminars, symposiums and meetings where learners get the chance to meet with and get information from the experts and translators could be organized regularly. All this should go hand in hand with a curriculum that gives way to practical activities aimed at various translation types- written or oral-as much as possible.

- *"Reading and free discussion sessions"*: Reading and free discussion sessions can be arranged. On the basis of a regular program, literary masterpieces, scientific articles, critiques, newspaper columns and etc. could be read both in the target language and the mother tongue and discussions could be held. Moreover, these sessions could be used as a way to exchange ideas and get feedback on the evaluation of the week with all the pros and cons about the classes, activities and also on the global agenda of the week.

- *"Curriculum diversity aimed at branching"*: Taking certain factors like market needs, instructor profiles, learner profiles and available technical equipment into consideration, a new planning in the graduate and undergraduate programs which allows for branching at different translation areas and different languages can be made. In this way, academic units will be mainly responsible for a certain branch and language and in addition to some basic courses; the curriculum of the

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

academic units will be designed according to their main branch. This will help educators graduate more “expert”, conscious and strategic translators and interpreters meeting the needs of the market in a systematic way.

- "Inter-institutes cooperation": A cooperation environment among all the academic units should be created so as to improve the quality of education and establish an institutional translator education policy. With the help of such an application, the strengths and weaknesses of the education programs at different universities, curriculum scope and different methods and applications can be discussed with a regular meeting program. Furthermore, school trips to different universities can be organized so that both learners and instructors can meet and share information. A translation journal could be published regularly in which news from different universities (in Turkey and abroad), learner translations, learner essays, learner projects, information about the latest issues in the sector, literary works and critiques and the like are included.

All these applications, which require some effort, motivation and idealism, will allow the creation of a successful and robust translation policy. As a result, the students who will be trained in the field of translation, that is, the “actors” of the future translation industry, would-be translators, interpreters and academics, can gain a more substantial educational background and vision, which means more elaborate and successful translation products and projects.

Key Words: The Village Institutes in Turkey, Institutionalization, Translator Education, Translation Studies.

Giriş

Çeviri alanında ülkemizde sistemli ve kurumsal bir çeviri politikası oluşturulması yönünde çok önemli adımların atıldığı 1940’lı yıllardan bu yana tam olarak kurumsal bir yapı oluşturulamadığı söylenebilir². Oysa Hilmi Ziya Ülken’in de belirttiği gibi “uyaniş devirlerine yaratıcılık kudretini veren” (Ülken, 2009:5), topluluklar arası edebiyat, sanat, siyaset, din, tıp gibi pek çok alanda bilgi, kültür, fikir, perspektif aktarımı ve alışverişi sağlayan böylesi ciddi bir faaliyetin belirli bir geçmiş, günümüz ve gelecek vizyonu ve misyonu ışığında şekillenmesini ve sistemli, planlı ve Türk standartlarına (Türkçe ve Türk kültürü, Türkiye için belirlenmiş hedefler, eksiklikler, gereksinimler gibi) uygun bir biçimde yapılabilmesini sağlayacak olan kurumsallıktır.

Çeviri faaliyetlerinin düzenlenmesinde kurumsal bir yaklaşımın gerçekleştirilmesi için üç temel noktada ortak olarak bir kurumsal hareket meydana getirmek gerekmektedir:

1. Ürün olarak çeviri etkinliklerinin kurumsallaştırılması: Çeviri ürünlerinin oluşturulması ve yürütülmesinde teftiş ve denetleme mekanizmaları oluşturularak sistemli bir çeviri politikası izlenmesi.

² Türkiye’de Cumhuriyet’in ilk yıllarından 1940’lı yıllara kadar yürütülen çeviri faaliyetleri ve politikası için bkz. Çıkar, Mustafa (1998) *Hasan Ali Yücel ve Türk Kültür Reformu*. Kayaoğlu, Taceddin (1998) *Türkiye’de Tercüme Müesseseleri*. Korucu, Burcu (2007) “*Türk Hümanizmi’nin Çeviri Boyutu: Tercüme Bürosu ve Tercüme Dergisi*”. Sengör, Celal (2002) *Hasan Ali Yücel ve Türk Aydınlanması*.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

2. Çevirmenlik mesleğinde kurumsal bir çerçeve meydana getirilmesi: Çevirmenlik mesleğinde sertifikasyon ve standartlaşma yoluna gidilmesi. Hem mesleğin saygınlığı, hem de belli bir kalite ve doğruluk ölçüsünde yapılabilmesi için, diğer pek çok meslekte olduğu gibi, kişilerin bu faaliyetteki becerilerinin belgelenmesinin sağlanması ve bu belgelendirmenin piyasadaki hükmünün oluşturulması.
3. Çeviri eğitiminde kurumsallık temelli çeşitli ilkeler doğrultusunda bir eğitim modeli oluşturulması.

Bu çalışmanın odak noktası çeviri eğitimi olduğundan yukarıda değinilen ilk iki başlık mevcut çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

1. Kurumsallık Kavramı İle İlgili Genel Tanım ve Özellikler

Kurumsallık, karar erkleri tarafından, birey değil toplum yararı için, devlet eliyle veya özel teşebbüs yoluyla meydana getirilen örgütlü bir yapıdır. Kurumsallık kavramı, bir kurumun temel hedeflerinin, görevinin, gelecek vizyonunun ve çalışanlarının görev tanımlarının net olarak yapılmış olmasını gerektirir. Kurumsal bir yapıda, tutarlı ve düzgün bir misyon ve gelecek vizyonu belirlenebilmiş olması genellikle bir geçmiş bağlantısı ya da iyi planlanmış bir altyapı ve temel olduğunun da işaretidir. İşlerin yürütülmesinin şahıslara bağlı olmayışı, başarı ölçütlerinin belirlenmiş olması ve bu ölçütlerin veya yapılan etkinliklerin düzenli ve sistemli bir biçimde denetleniyor olması da kaçınılmazdır. Kurumsal yapılar kendilerine özgü ilkeleri doğrultusunda, yetki ve sorumlulukları gerekli beceriler ve niteliklere sahip kişilere verir ve işlerin hatır gönül ilişkileriyle değil belli kurallar çerçevesinde yürütülmesi sağlar³ (Bezirci, t.y.: 2-3).

Tüm bu özellikler, kurumsal bir kimliğe sahip bir kuruluş veya işletmede faaliyetlerin istikrarlı, sistemli ve belirlenmiş ölçütler doğrultusunda yürütülmesini sağlar. Diğer bir deyişle, kurumsal kuruluşlar kendi içinde bir kontrol mekanizması geliştirir. Böylelikle, söz konusu faaliyetle ilgili olarak bir marka yaratma, kimlik sağlama (kimlik sağlanması çalışanlar açısından da bir kimlik ve aidiyet duygusu geliştirilmesine yardımcı olur) veya adres olma durumundan söz edilebilir. Kurumsallık diğer bir boyutuyla faaliyetlerin etkilerinin yahut sonuçlarının topluma, genele yayılmasını mümkün kılar, dolayısıyla bireysel olarak başarılacak etkilerin gerçekleşmesini sağlar.

Kurumsallık kendini farklı boyutlarla hissettirebilir, söz gelimi yönetsel, politik, kültürel, ekonomik, toplumsal, eğitimsel ve ideolojik boyutlar gibi. Ve bu farklı boyutları çok derin çizgilerle birbirinden ayırmak mümkün olmayabilir. Bu boyutlar birbirleriyle iç içe geçmiş veya bir üst alt ilişkisi şeklinde kendini gösterebilir.

2. Köy Enstitüleri Neden Kurumsal Bir Model Olarak Kabul Edilmelidir?

“Erken Cumhuriyet döneminin en mühim eğitim kurumlarından biri olan Köy Enstitüleri, rejimin kırsal alanlara yaygınlaştırılmasıyla ilgili ideolojik hedeflerin yanı sıra, belirli toplumsal, iktisadi ve kültürel niyetlerle geliştirilmiş bir projedir” (Çağlayan, 2014: 122). Ve Nüfusun büyük kesiminin yaşadığı kırsalda, şehir merkezlerinden uzakta, işbaşında öğrenme, yaparak yaşarak öğrenme ve öğretme anlayışına dayalı bir program yürüten Köy Enstitüleri, “kuşkusuz toplumun en alt tabakalarından başlayarak büyük bir değişime öncülük etmiştir” (Akdemir, 2013: 18). Kurumsallık kavramına dair yukarıda değinilen tüm tanım ve özellikler irdelendiğinde, Enstitülerin aynı zamanda Türkiye’de bu zamana kadar faaliyet göstermiş en kurumsal modellerden biri olduğu

³ <http://www.girisimciodtu.com/kurumsallik>, son erişim 26.08.2015.

da söylenebilir. Köy Enstitüleri'nin neden kurumsal bir model olarak kabul edilebileceği ise kurumsallık tanımındaki kıstasların enstitülerde ne denli ve nasıl uygulandığı irdelenerek açıklanabilir.

2.1. Tarihsel Bir Analiz ve Deneyle Sonucu Hedef, Misyon ve Vizyon Belirlenmesi

Öncelikle Köy Enstitüleri'nin oluşumunda kurumsallığın temel gerekliliklerinden biri olan hedef, misyon ve vizyon üçlüsünün açık bir biçimde belirlenmiş olduğunu görebiliriz. Ve bu kavramların oluşturulması süreci geçmişten kopuk olarak yapılmamıştır. Amaç ve görevler, özellikle eğitim ve kalkınma alanında, tarihsel bir bakış açısıyla, belirli bir sorun tespiti üzerine, sağlam bir temel, altyapı ve arka plan bilgisine dayandırılarak günün koşulları ve gereklilikleri doğrultusunda oluşturulmuştur.

Aslında Türkiye'deki eğitim reformları Osmanlı Devleti'nde Tanzimat döneminde başlamış ve özellikle ordu önderliğinde çeşitli şekillerde kendini göstermiştir. Ancak gerek Osmanlı Dönemi gerekse Cumhuriyetin kurulmasını takip eden yıllarda eğitim ve kalkınmada karşılaşılan sorunlar çok iyi tespit edilememiş ve bize özgü olan sorunlara Avrupa ve Amerika'dan gelen uzmanların yazdıkları raporlar ve ülkemizden buralara gönderilen eğitim bilimcilerin gözlemleri yoluyla çözümler bulunmaya çalışılmıştır. Bizim sorunlarımızın ancak bize özgü modellerle çözülebileceği ve Avrupa ve Amerika'nın ekonomik ve toplumsal koşulları, değerleri ve öğrenci profili ve bizim içinde bulunduğumuz durum ve sahip olduğumuz özelliklerin farklı olduğu gerçeğinin fark edilmesiyle beraber ilk olarak Ziya Gökalp ve İsmail Hakkı Baltacıoğlu gibi düşünürlerin sorun tespiti yapmaları ve çözüm önerileri getirmeleri ve sonraları İsmail Hakkı Tonguç ve Hasan Ali Yücel'lerle devam eden sürecin bir ürünüdür aslında Köy Enstitüleri. Özellikle Tonguç'un bir resim öğretmeni olarak öğrenciler üzerinde yaptığı gözlemler, gözlem yapmak üzere gittiği Almanya'da tanıştığı Kerschensteiner'in progressif eğitim anlayışı ve Türkiye'nin o dönemki demografik gerçekleri, Tonguç ve arkadaşlarını farklı bir eğitim ve kalkınma modeli planlamaya itmiştir. Bu model tam olarak oluşturulmadan önce, sırasıyla Halkevleri, Bölge Okulları, Köy Öğretmen Okulları ve Eğitim Deneyi gibi projeler denenmiştir. Tüm bu projelerin, ancak özellikle Eğitim Deneyi projesinin artı ve eksileri, olumlu ve olumsuz yanları saptanmış ve bir diğer büyük deneme projesi olan Kızılçullu ve Çifteler deney okullarının oluşmasına zemin hazırlamıştır. Ancak bu son deneyin sonuçlarındaki ekonomik, toplumsal ve kültürel değişim ve gelişimlerin gözlenmesiyle Köy Enstitüleri projesi hayata geçirilmiştir. 17 Nisan 1940'da kabul edilen 3803 sayılı yasa ile ülkenin farklı yerlerinde tarım/hayvancılık yapılabilecek ve pek çok yerleşim yerinin merkezi sayılabilecek yerlerde enstitüler kurulmaya başlanmıştır (Aysal, 2005:270; Kirby, 2012: 269). Bu sebeple, geçmişteki uygulamaların ciddi bir biçimde analiz edilmesi sonucu, günün koşulları düşünülerek oluşturulan bu proje, belli bir geçmiş değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkmıştır denilebilir.

Enstitülerin amacını genel ve özel veya birincil ve ikincil olmak üzere iki kategoride ele alırsak diyebiliriz ki genel veya ilk bakışta görünen birincil hedef dönemin Milli Eğitim Bakanlığı'nın benimsediği eğitim politikasını ülkenin en ücra köşesine kadar yaymaktır. Akçalı (2015) T.C. Devlet İstatistik Enstitüsü raporlarından aktardığı bilgide "Cumhuriyet'in ilk düzenli nüfus sayımının yapıldığı 1927 yılı nüfus verileri incelendiğinde nüfusun %24,2'sinin (3.305.879) kentlerde, %75,8'inin (10.342.391) ise köylerde yaşadığı [nı]" aktarmaktadır. Ayrıca, yine aynı verilere göre kırsal nüfusun %94'ü okur-yazar değildi (30-31). Dolayısıyla, benimsenen bu eğitim politikası ile halkın yarısından fazlasının nüfusu 400'den az olan, okuma çağına gelmiş çocuk sayısının ise 40'tan az olduğu köylerde yaşadığı bir dönemde, en kapalı ve en az değişmiş köy toplumunu hızlı ve etkili bir biçimde eğitmek gayesi güdülmüştür. Atatürk ilkelerini ve Kemalist devrimleri bu kitleye iletebilmek ülküsü gerçekleştirilmeye çalışılmıştır (Kirby, 2012: 157). Tercüme Bürosu'nun yaptığı Batı (ve kısmen Doğu) klasiklerinin çevirileri yoluyla bizden ileri

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

olan, modernleşme sürecini tamamlamış Batı toplumlarının sahip olduğu bakış açısını, eleştirel, sorgulayıcı düşünme kabiliyetini ve hümanizma anlayışını da bu kitleye aktararak kalkınmanın toplumsal ve sosyolojik boyutunu gerçekleştirmek de amaçlar arasındaydı. Diğer bir deyişle, Köy Enstitüleri, Atatürk'ün devletçilik ve halkçılık politikasının da bir gereği olarak daha önceleri devletin ulaşamadığı bu kitleye, tüm bu ilkeleri aktaran bir araç vazifesi görecekti. Tonnbee'nin de belirttiği gibi “[k]urulmuş Cumhuriyet'in en zayıf yanı, bunun halk kitlelerinin bilinci ve istenci ile değil, bir sivil-asker aydın kadrosu tarafından yukarıdan kurulmuş olmasıydı. Toplumsal değişimler ve devrimsel ilerlemeler aşağıdan gelmezse, ya da halka benimsetilmezse, bir süre sonra öncü kadroların zayıflaması, dağılması ile karşı devrimci süreçler yaşanabilir[di]” (Tonguç, 2007: 3). Bu nedenle eğitimin ve Cumhuriyet ilkeleri ve devrimlerinin hızlı ve etkili bir biçimde köylere ulaşacağı bir kanal gerekliydi, bu kanal da enstitüler olacaktı.

Bu genel hedef ışığında, biraz daha derine indiğimizde ise ikincil hedefler karşımıza çıkar ki belki de enstitüler'in 1947 ve sonrasında maruz kaldığı acımasız eleştirilerin ve onları kapatılma sürecine kadar götüren gelişmelerin asıl nedeni de bu hedeflerin gerek halka gerekse muhalefet olan taraflara karşı doğru ve yeterli anlatılamamasıdır. Veya köylülerin eğitimle canlandırılması ve bilinçlendirilmesi ve haksızlıklara ve yanlışlara karşı dik duran, konuşan ve hakkını arayan kitlelerin yetişmesi, ulusun bu şekilde şekillenmesini istemeyen bazı çıkar sahiplerini rahatsız etmiştir. Belki ilk etapta sadece bir eğitim modeli gibi görünen bu proje aslında salt eğitimin ötesinde bazı önemli hedefler gütmekteydi. Enstitüler halk deneyleri ve çağdaş bilimsel yöntemleri rasyonel bir şekilde kaynaştırarak köylerde ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmeyi sağlayan kurumlar olacaktı. Eğitimin bu kapsamdaki en önemli hedeflerinden biri sadece abece öğretmek ve okuryazar sayısını artırmak değil, eğitim yoluyla ekonomik gelişmeyi de sağlamaktı. Bu da henüz sanayileşmenin oluşmadığı, temel ekonomik gelirin tarım ve hayvancılık yoluyla kazanıldığı bir ülkede tarım ve hayvancılık ekonomisinin çağdaş ölçütlere göre gerçekleştirilmesi, okullarda üretim yapılması, tarım ve diğer faaliyetlerin geliştirilmesiyle köylerin ve köylünün kalkınması ve üretilen ürünlerin ülke ekonomisine katkı sağlaması yoluyla yapılabilirdi. Öğrenciler yaparak yaşayarak iş içinde eğitim göreceklerdi. Böylelikle o zamana kadar köylerde “hoca” ya da din adamının gördüğü liderlik vazifesini artık köy kökenli, eğitilmiş öğretmenler yerine getirecekti (Kirby, 2012: 77-86). Bu misyon köylerin kalkındırılmasından öte köylerin içten canlandırılmasını gerektiriyordu. “Köy insanı öylesine canlandırılmalı ve şuurlandırılmalı[ydı] ki, onu hiçbir kuvvet yalnız kendi hesabına ve insafsızca istismar edemesin. Ona esir ve uşak muamelesi yapamasın... Köy meselesi köyde eğitim problemlerini de içine almak üzere bu demektir” (Tonguç (1939)'tan aktaran Ergül, 2004: 8).

Bu ikinci amacın oluşturulmasında, ülkenin ekonomik kalkınmasının kaldırıcı olarak özellikle köylünün bu eğitim reformunun öznesi olmasının arkasında bile üzerinde düşünülmüş ve gözlemler sonucu ortaya atılmış bir saptama vardır. Yani 1930-1940'lı yıllarda kalkınmanın temel kaldırıcının köylü olması bir tesadüf sonucu değil, hem Atatürk hem de Tonguç'un, köylünün kuvvet ve kabiliyetini Kurtuluş Savaşı ve Eğitim Deneyleri'nde kanıtlamış olduğunu görmüş olmaları ve bu kitleye olan inançlarının bir sonucudur.

Atatürk'ün 1923'teki bir demecinde söylediği gibi “Türk milleti geçirdiği tüm mağlubiyetler ve facialardan sonra yine bu topraklarda bulunuyorsa, bunun sebebi Türk çiftçisinin bir eliyle kılıcını kullanırken diğer elindeki sabanla topraktan ayrılmayıdır. Eğer milletimizin büyük ekseriyeti çiftçi olmasaydı biz bugün dünya yüzünde bulunmayacaktık” (a.g.e.,s.2). İsmail Hakkı Tonguç da benzer bir şekilde Tanzimat'tan bu yana kent toplumunun ülkeyi çağdaşlaştırmakta başarısız olduğunu gösterdiğini düşünmüş, öte yandan, Türk köylüsünün savaşta ve barışta ülkeyi sırtında taşımış olduğu gerçeğini fark etmişti. Aslında, Osmanlı Devleti için köyler ancak asker, vergi ve üretim kaynağı olmuştu (a.g.e, s.3). Ancak, köylü ülkenin en büyük vergi vereni olmasına rağmen genellikle küçümsenmiş ve ihmal edilmişti. Köy ve kent arasında her

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

daim bir fırsat eşitsizliği var olmuştu. Zaten bu nedendir ki Köy Enstitüsü Yasası “Çiftçiyi Topraklandırma Yasası” ile birlikte ele alınmıştır. Enstitülerle beraber sınıf farkları arasındaki uçurumun da ortadan kalkması hedeflenmiştir (Yalçın, t.y.: 2).

Atatürk ve Tonguç’un köylünün gücüne olan inancının yanı sıra, Tonguç’un köy çocuklarının potansiyeli yakından tanınmasına yardım eden bir durum da Eğitimci deneyi projesidir. Bu proje, Tonguç’a, köy çocuklarının bilgiyi özümsemek bakımından hızlı, ekonomik gerçekleri yaşayarak öğrendikleri bir hayat okulundan gelmiş, salt teorik bilgiden ziyade pratik bilginin değerinin farkında olan ve zor şartlar altında bile yılmadan çalışan bireyler olduklarını göstermişti. O halde köylü kalkınma ve gelişmenin odak noktası olacaktı (Kirby, 2012: 161-176).

İşte enstitülerin kurulum aşamasıyla ilgili sahip olduğumuz tüm bu bilgiler, enstitülerin oluşum olarak önemli bir tarihsel süreç ve altyapı sonucu ortaya çıktığının kanıtıdır. Oluşturulmadan önce geniş çaplı gözlem, araştırma ve saptamaların yapılmış olması, enstitülerin, kurumsallık tanımına uygun, sağlam bir altyapıya ve misyona dayandığını, hedeflerin ve gelecek vizyonunun düzgün bir biçimde belirlendiğini göstermektedir. Enstitüler modelinin tam olarak oluşturulmasından önce, adım adım yapılan denemeler ve bu deneme süreçlerinde edinilen birikimler sonrası projenin ortaya konması, modelin kurumsal bir yapı olmasında önem teşkil etmektedir. Zira, enstitüler Türkiye’de önce yasa sonra işleyiş şeklindeki alışılmış yasal düzenlemenin aksine “işe başlandıktan, uygulama sonuçlarına göre yasal düzenleme ve düzeltmeler yapıldıktan sonra yasalaşmaya” gidilmiş bir uygulamanın ilk örneğidir (Ergül, 2004: 5). Dolayısıyla enstitülerin açılmasında benimsenen yol, uygulamalara yavaş başlanıp başarı elde edildikçe ileriye doğru hızlı adımlar atılması şeklinde olmuş, yapılacak gelişmeler tepeden inme karar ve uygulamalardan ziyade deney ve gözlem sonuçlarına göre şekillenmiştir.

2.2. Sistemli İşleyiş ve İstikrarlı Düzen Sağlanması ve Belirlenen Kriterlere Uyulması

Amaç, görev, vizyon ve altyapı unsurları bakımından kurumsal tanımları tam olarak dolduran enstitüler sistemli işleyiş, istikrarlı düzen, geliştirilmiş kontrol mekanizması, hatır gönül ilişkileriyle değil ehliyet ve becerilere göre işlerin kişilere paylaştırılması ve kimlik, marka oluşturma gibi kurumsal tanımın gerektirdiği diğer kriterleri sağlayabilmesi bakımıyla da kurumsal bir prototip olarak kabul edilmelidir.

Öncelikle enstitülerde çalışacak eğitimci ve amirlerin seçilmesinde belli bazı kriterlere uyulmuştur. Örneğin, enstitülerde eğitim verecek öğretmenlerin seçiminde üzerinde durulan en önemli nokta bu kişilerin belli bir teknik nitelik veya zanaat bilgisine ve pratik öğretmenlik becerisine sahip olmalarıdır. Öğrenim düzeyi, yüksek öğrenim mezunu olmak bir öncelik teşkil etmemekteydi. Çünkü temel hedef teorik pedagoji bilgilerinin aktarılmasından ziyade pratik zanaat bilgilerinin aktarılmasıydı. Bu noktada Eğitimci Deneyi ve Kızılçullu ve Çifteler Modelleri’nde yetişmiş elemanlar öncelikli olarak enstitüler bünyesine öğretmenlik yapmak üzere alındı. İdareciler için de aynı durum geçerli oldu. Zaten 1942 yılında diğer enstitülerin de yardımıyla enstitülerin personel sorunları gidermek amacıyla Ankara Hasanoğlan’da bir Yüksek Köy Enstitüsü kurulmuştur. Bu okulun temel amacı uzmanlaşma alanlarında ihtiyaç duyulan elemanların yetiştirilmesi, ancak en önemlisi, Köy Enstitüsü hareketinin ruhuna, yöntemlerine ve ülkelerine göre yetişmiş personel sağlayabilmektir. Öğrenim süresi üç yıl olan bu okula kabul edilen ilk öğrenciler Kızılçullu ve Çifteler Deney Okullarından seçilen en başarılı öğrenciler olmuştur. Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsünün ilk öğretmen kadrosu ise Milli Eğitim Bakanlığı ve Ankara’nın yüksek öğretim kurumlarında görev yapan öğretim elemanlarından oluşturuldu. Bu eğitimciler, edebiyat, yabancı dil, tarih, sosyoloji, fizik gibi genel derslere ek olarak güzel sanatlar, yapıcılık, demir işleri, havyacılık, tavukçuluk, tarla-bahçe tarımı gibi uzmanlık dallarında Hasanoğlan’daki geleceğin enstitü öğretmenlerini eğitmişlerdir. Böylelikle enstitüler kendi içinde

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

kendi hedef ve ilkelerine uygun öğretim elemanları yetiştirip ülke çapındaki enstitülerde verilen eğitimi ortak ve belli bir seviyede tutmayı başarmayı hedeflemiştir (Kirby, 2012: 330-331).

Öğrenci profili açısından enstitülerin kuruluş ilkesinin bir uygulaması olarak köy ilkokullarını bitirmiş sağlıklı olan köy çocuklarının enstitülere kabul edildiklerini belirtmek gerekir. Şehir okullarından mezun öğrenciler enstitülere kabul edilmemişler. Bunun temel sebebi, o vakte kadar köy eğitimi ile ilgili yapılan gözlem ve araştırmaların, şehirli gençlerin köylerde çalışmak istemediklerini, köye gelmeyi kabul etseler bile kısa bir süre sonra köyü terk ettiklerini ve de köy ve köy hayatına dair bilgisiz olduklarını göstermesi olmuştur. Şehirli gençler hangi şartlarda olursa olsun köy koşullarına dayanamıyorlardı. Bu yüzden Tonguç ve arkadaşları, böylesi bir eğitim ve kalkınma reformunu ancak köylerden gelen ve eğitilen gençlerin inananak ve istekle yapabileceğine inanmışlardı. Her ne kadar yasa ile ilgili görüşmelerde bahsettiğimiz eğitimci, amir ve öğrenci seçimi konularıyla alakalı muhalif fikirler olsa da (şehir çocuklarının da alınması, yüksek öğrenimli öğretmenlerin öncelikle kabul edilmesi gerektiği gibi), tartışmaların sonunda tasarı büyük ölçüde hedeflere ve misyona uygun olarak yukarıda anlatılan koşullarla kabul edilmiştir.

Enstitülerin kurulacağı arazilerin seçiminde de çeşitli kriterler göz önünde bulundurulmuştur. Aşağı yukarı tarım özellikleri olan, merkezi sayılabilecek, su bulunan, işe yarayacak yapı ve arazi olan, az çok taşıt araçlarının bulunduğu, hastane, pazar ve resmi dairelere ulaşım olanaklarının olduğu yerler aranmıştır. Enstitülerin müfredatları da buldukları bölgenin özelliklerine göre değişiklik gösterebiliyordu, yani kurumsal kimliğin bir özelliği olarak ortak branşlardaki paralelliğin yanı sıra ihtiyaca ve sorun çözmeye yönelik müfredat değişikliğine izin veren bir yaklaşım izleniyordu (a.g.e., s. 276-278). Sonuç olarak enstitülerdeki işleyişin hedeflenen amaçlara uygun ve verimli bir biçimde gerçekleşebilmesi için eğitimci, amir, öğrenci, arazi seçimi ve müfredat oluşturma gibi temel noktalarda bazı kıstaslar belirlenmiş ve bu kıstaslara dikkatle uyulmuştur. Şunu da belirtmek gerekir ki bu bilgiler 1940-1947 yılları arasında kapsamakta, enstitülerde gerçekleştirilen değişim ve dönüşüm döneminin öncesini ele almaktadır.

2.3. Kontrol Mekanizmasının Gelişmesi

Enstitüler arasında sürekli bir işbirliği ve fikir alışverişi gelişmesi, farklı bölgelerde yapılanmalarına rağmen, enstitülerin birbirlerinden haberdar olmalarını sağlayan otomatik bir kontrol mekanizması gelişmesini sağlamıştır. Öğrenci ekipleri uzmanlık alanlarına göre ülke içinde geziler yapıyorlar, Yüksek Köy Enstitüsü'nün öğrencileri ilk yıl herhangi bir Köy Enstitüsü'nde iki ay kalıyor, ikinci yıl ise gezici öğretmenlik yapıyorlardı. Tüm bu görevlerde köylerdeki pek çok işle uğraşılıyor, doğrudan köylere gönderilen ilk Köy Enstitülü mezunlarla enstitü hareketinin genişlemesi için bilgi alışverişinde bulunuyorlardı. Ayrıca, öğrenciler enstitüyü bitirmeden önce mezuniyete yakın bir zamanda bir aylık köy stajına çıkmakla yükümlüydüler (a.g.e., s. 332).

Yüksek Köy Enstitüsü'nün yayımlamaya başladığı Köy Enstitüleri dergisi de enstitülerden haberler, verilen konferans ve derslerin metinleri, kitap eleştirileri, enstitü faaliyetleri ile ilgili eleştiri yazıları ve çeviriler gibi pek çok yayın yaparak enstitüler arasında bir iletişim organı olarak faaliyet gösteriyordu. Ayrıca, her yıl enstitü müdürleri kendilerini ilgilendiren özel ve genel sorunları tartışmak üzere Yüksek Köy Enstitüsü'nü ziyaret ediyorlardı (a.g.e., s. 332-333). Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İlköğretim Genel Müdürlüğü'nden amirler de enstitülere ziyaretler yapıyor ve özellikle Gezici Öğretmen, Başöğretmen ve Bölge İlköğretim Müfettişi sıfatındaki görevliler gelişmeleri takip edip gerekli denetlemeleri yapıyorlardı (Ergül, 2004: 17). Görüldüğü gibi, Yüksek Köy Enstitüsü de dâhil olmak üzere ülkenin farklı yerlerinde açılmış olan bu 22 öğrenim kurumu, şeffaflık ilkesi doğrultusunda birbirleriyle paralel bir biçimde, işbirliği ve bilgi alışverişinde bulunarak, kurumsal bir çatı ve kimlik altında birleşmiş bir işleyiş sürdürüyorlardı.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

Her enstitüde istikrarlı bir biçimde yürütülen akademik faaliyetlerin yanı sıra titizlikle uygulanan bazı temel etkinliklerden söz etmek gerekir. Her enstitüde temel işleyişteki paralelliğin yanında asla taviz verilmeyen “bireysel okuma saatleri”, tartışma, fikir alışverişi ve eleştirilerin gündeme geldiği “özgür tartışma saatleri” mevcuttu. Okuma saatleri uygulaması aslında genel kültür ve bilgi birikimi kazandırma amacının yanı sıra öğrencilere doğru, çok yönlü, eleştirel bir bakış açısı kazandırabilmek için de yapılıyordu. Bu saatlerde batı klasiklerinden, bilimsel yazılara, çeviri metinlerden, farklı konulardaki eleştiri yazılarına kadar çeşitli metinler okunuyordu. Kurumsal olarak Köy Enstitü’leri dergisinde paylaşılan eleştiri faaliyetlerine ek olarak, bireysel olarak her bir enstitüde gerçekleştirilen tartışma saatlerinde öğrenciler birbirlerini, öğretmenleri, idarecileri ve işleyişteki aksaklıkları tartışıp eleştirebiliyorlardı. Buna “kendi kendini yönetme” anlayışı da deniyordu. Bu tartışma saatleri öğrencilerin her birini yakından tanıyan ve türlü koşullar içinde gözlemleyen sorumlu küme başı öğretmenler tarafından yönetiliyordu. Küme başları öğrencilerin okuma ve tartışmalarında doğru yargılara varmalarına yardımcı olan bir lider vazifesindeydi (Kirby, 2012: 316). Enstitü’lerde şeffaf, her daim işleyişteki aksaklıkları veya yapılan yanlışları tartışmaya açık, samimi, eşitlik ve adalet çerçevesinde demokratik bir ortam sağlanıyor ve öğrencilere hedefleri ve yükümlülükleri ve gerekirse bir faaliyetin yapılma sebebi devamlı olarak anlatılıyordu. İşte tüm bu nedenlere bağlı olarak gerek öğrencilerde gerekse eğitimciler ve idarecilerde büyük ölçüde bir aidiyet duygusu ve hedefe inanmışlık geliyordu. Enstitüler kendi içinde bir kontrol mekanizması geliştirmişlerdi.

2.4. Kurumsal Enstitü Hareketi’nin Toplum Üzerindeki Etkileri

Bu kurumsal hareket altı yıl gibi kısa bir zamanda bile ekonomik, eğitimsel, toplumsal ve kültürel olarak ülkede birtakım olumlu değişikliklere sebep olmaya başlamıştır. Köy Enstitüleri’nde zamanla kurumsallaşan ve belli bir sisteme oturan uygulamalar gerek üretim rakamları, gerekse okuryazar sayısı, köy okulu ve köy öğretmenleri sayılarındaki artışlarla hedeflere ulaşmayı sağlamıştı. Örneğin, savaş yılları olması nedeniyle yokluk, kıtlık ve karaborsanın yaşandığı bir dönemde enstitüler, Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinden ez az ödenek alarak kendi kendilerine yeten kurumlar haline gelmenin yanı sıra civar köylerin çeşitli alanlardaki gereksinimlerini de parasız veya en düşük maliyetle karşılamışlardı. Ve hatta üretilen ürünlerin ülke pazarında satılmasıyla da ülke ekonomisine katkıda bulunmaya başlamışlardı (Ergül, 2004: 19-20).

Tüm bunların ötesinde, enstitüler, toplumda farklı bir algı yaratmayı da başarmıştı. Artık sürekli ve verimli hizmetler ödüllendirilmeye başlanıyor, çalışmayan, sorumluluklardan kaçanlar, milletvekilleri de dâhil olmak üzere feodal sistemle zenginleşen büyük toprak sahipleri ve devleti dolandırma yoluna gidenler rahatsız ediliyor, bürokrasinin daha önce ayak basmamış olduğu köylere ulaşıyor, hatta çalışan ve çalışmayanı ayırt eden bu yeni yaklaşım TBMM’ye kadar ulaşıyordu. Bal tutan parmağını artık eskisi kadar yalayamıyordu. Halkla devlet arasındaki boşluk dolmaya başlamış, köylü-kentli arasındaki eşitsizlik azalmaya başlamıştı.

Sonuç olarak, yukarıda da değinildiği gibi, Köy Enstitüleri’nin tasarlanma aşaması, kurulmaları, işleyişleri ve işleyişin sonuçları irdelendiğinde görülüyor ki, enstitüler ülkemizde kurumsallık kavramına örnek teşkil edebilecek yapılardan biridir.

3. Köy Enstitüleri Modeli Çeviri Eğitiminde Nasıl Uygulanabilir?

Köy Enstitüleri’nin neden kurumsal bir prototip olarak kabul edilmesi gerektiği ilk bölümde açıklanmıştır. Bu bölümde, bu modelin çeviri eğitiminde nasıl uygulanabileceği, enstitülerin bazı temel eğitim ilkeleri doğrultusunda irdelenecektir.

Turkish Studies

*International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015*

a. “İş İçinde Eğitim” Felsefesi:

Eğitim, tanımı ve amacı sürekli değişen bir olgudur. Bu değişim topluma ve zamana göre şekillenen eğitim sorunlarını gündeme getirir. Aristo’dan beri üzerinde fikir yürüttüğümüz ve eleştiriler yaptığımız eğitim, şu soruların yanıtlanmasını sağlar:

“Nasıl bir İNSAN? Nasıl bir TOPLUM? Nasıl bir DÜNYA?”

Yani eğitim, şekillendirmek istediğimiz birey, oluşturmak istediğimiz toplum ve hayal ettiğimiz dünyayı yaratmak için en etkili yoldur (Yeşilyaprak, 2009: 35). Bu bağlamda her bilim dalında olduğu gibi eğitim alanında da bazı paradigmlar oluşur ve değişimler birtakım yeni paradigmları doğurur. Örneğin, günümüz eğitim paradigmları ezbere dayalı, teorik bilginin aktarımının ötesine geçemeyen uygulamaların artık geçerliliğini yitirdiğini göstermektedir.

“Özellikle 20. Yy.ın son çeyreğinde etkisi daha çok duyuran ‘Hümanistik Felsefe Ekolü’ ve ‘İnsancıl Yaklaşım’ın desteklediği insan hakları akımlarının yarattığı bakış açısı eğitimde yeni bir tanım ortaya koymuştur: ‘Eğitim, bireyin doğuştan getirdiği gizilgüçleri keşfetmesi, ortaya koyması ve geliştirmesi sürecidir’. Buna göre eğitimin amacı da bireyin kendini gerçekleştirmesidir”(a.g.e., s. 36) Bu kendini gerçekleştirme sürecinde, öğrencilere, problem çözme, eleştirel düşünme, analiz etme, rasyonel düşünme, bilgiyi işleyebilme, bilgiyi kullanma ve yorumlamada fark yaratabilme, kendini ve yaşamı yönetme becerilerinin kazandırılması temel prensipler arasındadır. Ve görülen o ki Tonguç ve arkadaşları bugün yaşadığımız bu yeni paradigmanın temellerini ileriye gören bir vizyonla ta 1940’lı yıllarda uygulamayı başarmışlar.

Dönemsel olarak paradigmlar veya koşullar değişse de eğitimcilerin kafasını kurcalayan temel soru aslında aynıdır: “Eğitim hizmetleri, bireyi, toplumu olumlu yönde dönüştürmede nasıl daha etkin bir araç olabilir?” (a.g.e., s. 35). 1940’lı yılların Türkiye’sinin koşullarında bir eğitmen olarak Tonguç bu soruya “iş içinde eğitim” felsefesiyle Köy Enstitüleri için hazırladığı özgün eğitim modeliyle cevap vermiştir. Güler Yalçın, bu felsefeyi oluştururken Tonguç’un J.J.Rousseau, J.H. Pestalozzi, H. Gaudig, G. Kerschensteiner, M. Montessori, J. Dewey” gibi isimlerden etkilenmiş olduğunu söyler⁴. Bu modelin bazı temel eğitim prensiplerini irdelemek bugün çeviri eğitiminde de kullanılabilecek fikirler vermesi açısından önemlidir.

Köy Enstitüleri modelinin arkasında, toplumun ekonomik, toplumsal ve kültürel gereksinimlerine, eğitimin hizmet etmesi gerektiği fikri yatar. Bu doğrultuda eğitimin temel amacı bireyin yaratıcılık yolunda kendini bulabilmesidir (Kirby, 2012: 140). Eğitim kurumları toplumun gereksinimlerine uygun elemanlar yetiştirmek durumundadır. Bu noktada öncelikle diyebiliriz ki, Türkiye’de çeviri eğitimi veren kurumlar ve çevirinin herhangi bir alanında hizmet verebilecek bireylerin istihdam edileceği ekonomik alanlar söz konusu olduğunda, pek çok eğitim alanında olduğu gibi, bu alanda da bir ihtiyaç analizi yapılması gerekmektedir. Zira tabiri caizse bugün mantar gibi türeyen çeviribilim bölümleri dikkate alındığında böyle bir analizin yapılmamış olduğu ortaya çıkmaktadır. Ekonomik istihdamı sağlayan kurumlar ve çeviri eğitimi veren kurumlar arasında bir ihtiyaç analizi doğrultusunda bir denge kurulması gerekmektedir.

Öte yandan, hedeflediğimiz toplum ve şekillenmesini istediğimiz bireyler bize bir toplumsal ve kültürel vizyon sağlar. Çeviri ürünler bu vizyonun şekillenmesinde büyük önem teşkil etmektedir. Bu nedenledir ki nesillerin dünyayı algılayışı, düşünce yapıları, kültür, dil, ahlak ve insanı değerler gibi olgularının oluşması ve gelişmesinde gerek edebi amaçlarla gerekse müfredat oluşturmak için kullanılan çeviri ürünler son derece önemlidir. Bu ürünlerin oluşturulmasında rolü olan kurumların belli bir yayın politikası ve çizgisi olması, bir denetleyici kurum tarafından

⁴ Yalçın, Güler, *Cumhuriyet’in Tek ve Çok Partili Dönemleri Arasında Kalan Devrimci Atılımı: Köy Enstitüleri*, s. 3.

denetlenmesi gerekmektedir. Maddi çıkarların bu değerlerin oluşumunu olumsuz yönde etkilemesine izin verilmemelidir.

Tonguç teori ve pratiğin kaynaştırılmasını hedeflediği ve bireyin kazanç için yaptığı iş ile boş zamanlarında yaptığı işin kaynaştırılması gerektiğine inandığı eğitim modelinde “Enstitü öğrencisi, iş yaşamı içinde, iş için eğitilir!” sloganının her daim altını çizmiştir (Kirby, 2012: 138-141). Akçalı (2015)’da enstitülerdeki uygulamalı çalışma ilkesinin önemine değinmiş ve öğrencilerin ilk yıllardan itibaren dönüşümlü olarak enstitü kollarında aktif biçimde çalıştığını sonrasında kendilerine en uygun kollara yöneldiklerini aktarmıştır (37).

Çeviri alanını bu yaşarak öğrenme modelinin çok rahat uygulanabileceği alanlardan bir tanesidir. Bu ülküyü gerçekleştirmek için, çeviri eğitimi veren bölümlerde, enstitülerde tarım ve zanaat işlerinin öğretimi için oluşturulan uygulama çiftliklerine benzer bir uygulama alanı yaratmak gerekmektedir. Bu alan, çeviri eğitimi veren okullarda küçük birer tercüme bürosu kurmak şeklinde olabileceği gibi anlaşma sağlanan herhangi bir tercüme bürosu veya yayıneviyle ortaklaşa çalışarak haftalık olarak öğrencilerin faaliyette bulunabileceği alanlar yaratmak şeklinde de olabilir. O hafta öğrenilen teorik bilgiler, kuramlar veya stratejiler hemen akabinde öğrenciler tarafından ilgili kurumlarda profesyonellerle ortaklaşa çalışarak gözlemlenebileceği gibi okullar bünyesinde oluşturulan bürolarda eğitimciler veya misafir çevirmenler yardımıyla direkt çeviri uygulamaları, yapılmış çevirilerin incelenmesi şeklinde yapılabilir. Böylelikle öğrenciler salt teorik bilginin ötesine geçip teorik pratiğe birleştirme, öğrendiklerini uygulama ve bu şekilde doğru ve yanlışlarını görme, iş yaparak işi öğrenme şansına sahip olabilirler.

b. Mesleksel Yol Gösterme

İş içinde eğitim fikrine ek olarak, enstitüleri kurarken Tonguç’un benimsediği bir diğer yaklaşım Kerschensteiner’in Progressif Eğitim Akımının bir alt kolu olan “mesleksel yol gösterme” yaklaşımı idi. Tonguç’un enstitülerde bu yaklaşımı benimsemesinin arkasında yatan sebep öğrencileri çeşitli meslek olanakları ile tanıştırap kendilerini uygun olan branşlara yönelebilmelerini sağlamaktı. Bu hem gençler için bir fırsat eşitliği sağlıyor hem de ülkede ihtiyaç duyulan meslek alanlarına yönelmeyi teşvik ediyordu. Öte yandan, eğitim esnasında zaten beceri ve ilgi alanlarına göre belirli kollara ayrılmış olan enstitülüler okulu bitirdikleri zaman “gerçek hayatta geçerli bir meslek ya da sanata sahip oluyor ve göreve başladıkları alanda öğrenmiş oldukları bu meslekleri pratik olarak uygulama olanağı buluyorlardı” (37).

Bugün çeviri bilim bölümlerinin karşı karşıya kaldığı en önemli sorunlardan birinin yeterli mesleksel yol gösterme yapılamamasından kaynaklandığını Avrupa Birliği Bakanlığı Çeviri Platformu’nda Senem Öner şu şekilde dile getirmiştir:

“Çeviri eğitimine ilişkin ikinci sorun ise çeviri bölümlerinde uygulanan müfredatların çoğunun sürekli değişen iş dünyası/“gerçek” dünya ile yeterince güçlü bağlar içermemesidir. Mezuniyet sonrası çeviri sektöründe çalışmaya başlayan çevirmenler, mesleklerinin gerektirdiği belli yeti ve becerilere sahip olmadıklarını “gerçek dünya”da fark etmekte ve eksiklerini iş yerlerinde kapatmak durumunda kalmaktadırlar. Özellikle günümüzde zorunluluk haline gelmiş olan çeviri teknolojilerinin yetkin kullanımı, büyük çaplı çeviri projelerinin yönetimi ve iş akış planlarının tasarımı gibi konularda yeterli donanımı olmayan çevirmenler mezun edilmektedir” (Öner, 2012: 61)

Görüldüğü gibi mevcut eğitim sisteminde temel sorunlardan biri piyasa ve akademik kurumlar arasında yeterince işbirliği sağlanamaması ve akademik hayat ve gerçek çalışma hayatı arasında sağlam köprüler kurulamamasıdır. Bu da beraberinde öğrencilere icra edecekleri meslekle ilgili yeterince yol gösterilememesini getirmektedir. Çeviri eğitimi için mesleksel yol gösterme öğrencilere öncelikle çeviri faaliyetinin gerçekleştirebileceği farklı tür ve alanları tanıtmak ve sonrasında onlara mümkün olduğunca bu faaliyetleri gözlemleyebilecekleri ortamlarda bulunmak

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

ve işi gözlemlemek fırsatı vermek şeklinde olabilir. Elbette bunun için çevirmenlerin istihdam edildiği Başbakanlık, Dış İşleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli İstihbarat Teşkilatı, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı gibi devlet kurumları ve yayınevleri, gazeteler, magazin dergileri, film stüdyoları, uluslararası kuruluşlar gibi özel sektör birimlerinin ve çeviri ajansları, çeviri büroları ve çeviri dernekleri gibi farklı paydaşların akademik kurumlarla işbirliği halinde çalışmasını gerekli kılar⁵. Özellikle üçüncü ve dördüncü sınıfta başlayan staj uygulamalarına ek olarak belli periyotlarda bu kurumlara yapılacak ziyaretler veya uzmanlarla öğrencileri buluşturan seminer, sempozyum, görüşme gibi sosyal etkinliklerin faaliyete geçirilmesi ve düzenli olarak uygulanması “mesleksel yol gösterme” hedefinin gerçekleşmesine yardımcı olacaktır.

Mesleksel yol gösterme ilkesi göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin üniversite eğitimi esnasında henüz çalışmaya başlamadan sözlü ve yazılı çevirinin tüm alt alanlarıyla tanıştırılması oldukça önemlidir⁶. Böylesi bir uygulama pratik ve teorik bilginin kaynaşmasını sağlayacak ve öğrencilerin meslekle ilgili farkındalık düzeylerinin de artmasına yardımcı olacaktır. Kendilerine en uygun olan çalışma alanlarını henüz öğrenciyken keşfedebilme fırsatı bulan bireylerin mesleğe atıldıklarında daha mutlu ve verimli çalışacakları kuvvetle muhtemeldir.

Öğrenciler farklı çeviri alanlarıyla mümkün olduğu kadar çok kaynaştırılabilirlerse kendilerine uygun olan dalları seçme fırsatına sahip olabilirler. Bu kaynaştırma uygulaması, bu türlerde yapılmış çeviri örneklerinin sınıfa getirilmesi ve kaynak metin ve erek metnin karşılaştırılması; teorik bilgilerin mümkün olduğunca sınıfta çeviri uygulamaları yapılarak desteklenmesi; yukarıda da değinildiği gibi bu türlerde çeviri deneyimine sahip kişilerle fikir alışverişinde bulunulmasına olanak sağlanması; bu tür çevirilerin nasıl yapıldığını görsel kaynaklardan izleme veya çeviri büroları, yayınevleri, konferanslar, mahkemeler gibi farklı çeviri türlerinin gerçekleşeceği kurumlara ziyaretler yapılarak faaliyetlerin gözlemlenmesi şeklinde olabilir. Bu tip bir mesleksel yol gösterme uygulaması öğrencilerin üzerinde çalıştıkları alanla alakalı faaliyetleri tanıyabilmelerini sağlayıp, onlara ilgi ve becerilerine göre bir seçim yapma imkânı tanıyacaktır. Aynı zamanda, bu yolla, devlet ve özel sektörde daha dengeli bir mesleksel dağılım ve meslek çeşitliliği olabilir, belli alanlarda yığılma yaşanmasının önüne geçilebilir.

c. Okuma ve Özgür Tartışma Saatleri

Köy Enstitüleri'nin en önemli uygulamalarından biri olan ve her okulda düzenli olarak gerçekleştirilmesine özen gösterilen “okuma ve tartışma saatleri” çeviri eğitiminde de kullanılabilir. Çeviri becerisini geliştiren en önemli uğraşlardan biri okumadır hiç şüphesiz. Günümüz eğitim sisteminde öğrencilerin en çok uzaklaştıkları ve zevk almadıkları faaliyetlerden birinin okumak olduğu aşikârdır. Bu sebeple, eğitimciler çoğu kez öğrencilerin okudukları metinlerden yanlış ve isabetsiz çıkarımlar yaptıklarından, çözümlene ve sentez yapma becerilerinin ve dile hâkimiyetlerinin yetersizliğinden hayıflanmaktadırlar. Okuma ve okuduğundan anladığını çözümleyip sentezleyebilme becerisinin bu denli gerekli olduğu çeviri bölümlerinde öğrencilerin farklı metin türlerini okumalarını ve analiz etmelerini sağlayacak özgür okuma saatleri düzenlenebilir. Bu saatlerde özellikle temel edebi başyapıtlar okutulabileceği gibi bilimsel yazılar veya fikir ve eleştiri yazıları da okutulabilir. Bu faaliyet zaman zaman anadilde, zaman zaman da üniversitenin eğitim verdiği hedef dil veya ikinci yabancı dilde gerçekleşebilir.

Özgür okumanın yanı sıra eleştiri ve tartışma saatleri de haftalık olarak veya uygun aralıklarla düzenli olarak tekrarlanacak bir uğraş olmalıdır. Bu saatlerde özgür okuma saatlerinde

⁵ Çevirmenlerin çalışma alanları için bkz. T.C.Başbakanlık İdareyi Geliştirme Bakanlığı, Türkiye’de Çevirmenlik Mesleği Araştırma Raporu, 2012, s. 5-7.

⁶ Sözlü ve yazılı çeviri alt alanları için bkz. a.g.e., s. 22-26; Gürçağlar, Şehnaz Tahir, Çevirinin ABC’si, 2011, s. 47-74.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

ortak ya da bireysel olarak okunan metinler üzerine tartışmalar gerçekleşeceği gibi haftanın genel bir değerlendirmesi, haftalık veya aylık müfredatın artı ve eksileriyle hem öğrenciler hem de öğretim elemanlarının bakış açısıyla gözden geçirilmesi, ülke ve dünya gündeminin tartışılması şeklinde olabilir. Tüm bu konular üzerine fikir alışverişleri gerçekleşebilir ve öğrencilere sorgulayıcı ve eleştirel bir bakış açısı kazandırılabilir.

d. Branşlaşmaya Yönelik Müfredat Çeşitliliği

Enstitüler'den örnek alınabilecek bir diğer icraat müfredat konusunda olabilir. Bilindiği gibi enstitülerde farklı yöre koşullarına ve yörenin ihtiyaçlarına göre müfredatlarda farklılıklar görülebiliyordu. Enstitülerde, ortak derslerin dışında farklı dersler de bulunuyordu (Kirby, 2012: 230-235). Akçalı (2015) enstitü müfredatlarıyla ilgili olarak enstitülerde görev yapan öğretmenlerden oluşan kurullarda, enstitülerin günlük, haftalık, aylık, mevsimlik ya da yıllık çalışma planlarının, konular ve eğitim düzeni esaslarının, enstitünün kuruluş amacı, öğrencilerin özellikleri ve becerileri ve çevre şartlarını göz önüne alınarak oluşturulduğunu belirtmiştir. Standart bir müfredatın olmayışı ve enstitülere özgü durum ve sorunlara yönelik program yapılabilmesi tüm enstitülerin başarılı olmasını sağlamıştır (36).

Benzer bir müfredat çeşitliliğinin çeviri eğitimi veren üniversitelerde de uygulanabilmesi mümkün olabilir. Elbette mevcut durumda zaten dersler arasında çeşitlilik olduğu söylenebilir, her okul aynı isimli dersleri yürütmüyor. Ancak burada kast edilen çeşitlilik en azından belli bir dönemden sonra mesleki olarak üniversiteler arası bir branşlaşmaya gidilebileceği şeklinde. Çeviri piyasasındaki ihtiyaçlar, öğretim elemanı profili, öğrenci potansiyeli, teknik ekipman ve donanım gibi çeşitli faktörlerin hesaba katıldığı bir planlama sonucunda oluşacak bir branşlaşma farklı alanlarda uzmanlaşmış mezunlarla sektördeki ihtiyaca uygun bir mezun profili ortaya çıkmasına yardımcı olur. Dahası, özellikle Amerika, İngiltere, Kanada ve Avustralya gibi ülkelerde uzun yıllardır başarıyla uygulanan çevirmen sınavlarında da benzer bir uzmanlaşmanın arandığı dikkati çekmektedir. Aslında bu uygulama ülkemizde hiç yok değil. Örneğin, Boğaziçi Üniversitesi Çeviri Bilim Bölümünde 2004-2005 öğretim yılından bu yana iki yıllık, çok dilli, tezsiz bir program olan "Konferans Çevirmenliği Yüksek Lisans Programı"nı yürütüyor. Program, çeviri, hukuk, işletme, ekonomi, siyaset bilim, tıp, mühendislik gibi farklı alanlarda lisans eğitimini tamamlamış, Türkçe ve İngilizcenin yanı sıra en az bir dili daha sözlü çeviri yapabilecek düzeyde bilen adayları kabul etmektedir⁷. Okan Üniversitesi'nde benzer bir uygulama "Edebiyat-Sosyal Bilimler Metinleri Çevirmenliği ve Çeviri Editörlüğü Programı" ile yapılmaktadır. Bu programda, öğrencilere alanla ilgili hem bir kurumsal-tarihsel çerçeve sunulmakta, hem de yayın sektörünün ayrıntılı ve uygulamalı analiziyle, pratiğe dönük gerekli donanım kazandırılmaya çalışılmaktadır. Programdan mezun olacak katılımcıların, yayın sektörünün çeşitli alanlarında editörlük ve çevirmenlik yapabilecek altyapıyı kazanmış olmaları hedeflenmektedir⁸. Bu şekilde herhangi bir özel çeviri alanında uzmanlaşmaya yönelik programların sayısı yukarıda da değinildiği gibi sektörün ihtiyacı, öğretim elemanı yeterliliği ve teknik ekipman gibi çeşitli faktörlerin de dikkate alınmasıyla artırılabilir.

Bu tarz yüksek lisans programlarına ek olarak, lisans eğitimi esnasında 3.ve /veya 4. sınıf öğrencilerine mensubu oldukları üniversitenin özellikle branşlaştığı alanda daha yoğun bir eğitim verilebilir. Altay&Ateşman ulusal bir çeviri politikası belirlenmesi gerektiğini vurguladıkları Çeviri Platformu bildirimlerinde çeviri eğitimi ile ilgili özellikle müfredat dağılımı bakımından planlı bir taslak çizilmesi gerektiğini aşağıdaki cümleleriyle vurgulamışlardır:

⁷ http://tktd.org/wp/?page_id=336, son erişim 28.08.2015.

⁸ <http://sosyalbilimler.okan.edu.tr/sayfa/programin-amaci-32>, son erişim 28.08.2015.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

“Yükseköğretim Kurulu aracılığıyla çevirmen yetiştirme konusunda genel bir planlama yapılmalı. Her yerde aynı model mütercim-tercümanlık bölümü açılmasından vazgeçilerek makro planlamayla üniversitelere farklı görevler verilmeli. Örneğin, bazı üniversiteler yalnızca sözlü, bazıları yalnızca yazılı çeviri eğitimi ile görevlendirilmeli. Üniversiteler arasında dil dağılımı yapılmalı. Belirli dillerde çevirmen yetiştirilmesi görevi bazı üniversitelere verilmeli. Örneğin, Rusça çevirmen yetiştirilmesi A üniversitesine, Çince çevirmen yetiştirilmesi görevi ise B üniversitesine verilmeli. Böylece Türkiye’deki bazı diller için zaten kıt olan olanaklar bir ya da birkaç üniversitede yoğunlaştırılarak daha verimli sonuçlar alınması sağlanmalı” (Altay&Ateşman, 2012: 3) .

e. Enstitüler Arası İşbirliği

Son olarak, Köy Enstitüleri modelinde var olan enstitüler arası işbirliği uygulaması çeviri alanında da gerçekleştirilebilir. Köy Enstitüleri Modelinde 21 farklı enstitü ve bu enstitülere öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulan Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü işleyiş ve eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi konusunda birbirleriyle sürekli işbirliği içindeydi (a.g.e., s. 299-302; 329). Bu işbirliği bizzat Tonguç’un, öğretmenlerin, gezici öğretmen, müfettiş ve öğrencilerin ziyaret ve gezileriyle mümkün oluyordu. Ayrıca tüm enstitüler bir yayın organıyla da birbirlerine bağlıydılar. Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü’nün basımevinde çıkarılan Köy Enstitüsü Dergisi üç ayda bir çıkarılmaktaydı. İçeriği, farklı enstitülerden haberler, verilen konferans ve derslerin özetleri ya da tam metinleri, kitap eleştirileri, İngilizce-Türkçe çeviriler, edebiyat yapıtları, türlü eğitim konularının tartışılması ve birçok alanda yapılmış inceleme yazıları ve öğrencilerin enstitülerde yürüttükleri inceleme projeleriyle ilgili bilgilerden oluşmaktaydı. Tüm bunlara ek olarak enstitülerde yürütülen faaliyetlerle alakalı eleştiri ve değerlendirmeler de dergide yer almıştır (a.g.e., s. 333).

Benzer bir işbirliği ilkesinin çeviri eğitimi veren tüm kurumlar için de geçerli olması bir işbirliği sağlamak açısından faydalı olabilir. Çünkü Türkiye’de şu anda devlet ve vakıf üniversiteleri olmak üzere yaklaşık 68 üniversite çeviri programlarında lisans, yüksek lisans ve/veya doktora düzeylerinde eğitim vermektedir (Tekgül, 2012: 10-13). Ancak bu bölümler arasında ciddi bir işbirliği olduğu söylenemez. Her okul kendi müfredatını kendine özgü uygulamalarla götürmektedir. Parlak (2012) birebir bir standartlaşmanın gerçekleşmesi zor bir durum olduğunu aşağıdaki cümleleriyle ifade etmektedir:

“akademik çeviri eğitiminde müfredatların hem aynı bölümün farklı anabilim dallarında, hem de farklı üniversitelerdeki bölümlerde standartlaşması ve aynı öğretim hedeflerine ulaştırılması zordur böyle bir standartlaşmanın gerekli olup olmadığı da ayrıca tartışılabilir. Aslında, standartlaşma müfredatta sağlansa bile öğrencilerin birbirinden farklı motivasyonları, bilgi, beceri düzeyleri ve artalan bilgileri sonuçların asgari düzeyde türdeş olmasını engelliyor” (s. 65).

Oysaki bir müfredat standartlaşmasının ötesinde çeviri bölümlerinde de tıpkı enstitü hareketinde olduğu gibi bir bilgi alışverişi ve dayanışma durumu olsa hiç şüphesiz eğitim kalitesi ciddi ölçüde artar. Eksiler ve artıların, uygulamaların zayıf, aksayan ve kuvvetli taraflarının, kullanılan yöntem ve müfredatın paylaşılması genel anlamda kurumsal bir çeviri eğitimi politikasının oluşturulmasını sağlayacağı gibi sektör veya akademik dünya için daha bilinçli, bilgili ve başarılı bireyler yetiştirmesini de mümkün kılar.

Bu paylaşım ve işbirliği hem akademisyenler hem de öğrenciler arasında düzenli olarak gerçekleşmelidir. Hatta üniversiteler arası gezi programları tertip edilebilir, böylelikle öğrenciler gelecekteki meslektaşlarıyla bir araya gelmiş olur ve farklı okullar ve ekollerdeki işleyişe birebir tanık olurlar. Bu onlara meslekle alakalı çok yönlü bir bakış açısı kazandırabilir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

Yine enstitüler benzeri ortak bir çeviri dergisi girişimi tüm bu paylaşımların verimli bir platformda yürütülebilmesini sağlar. Dergide akademisyenlerin çalışmaları, gerek yurtiçi gerekse yurtdışındaki üniversiteler ve organizasyonlardan haberler, farklı okullarda kullanılan ders metinleri ve araçları, öğrenciler tarafından yapılan çeviri örnekleri, edebiyat yazıları, eleştiri yazıları, öğrenci projeleri, bilgisayar destekli çeviri programlarının kullanımı hakkında yorum ve öneriler, okullardan haberler, konferans ve etkinlik içerikleri gibi pek çok çalışma yayımlanabilir. Böyle bir çalışma öğrenciler açısından çok motive edici bir aktivite olabilir.

Sonuç ve Öneriler

Çeviri gibi çok boyutlu bir eylemin verimli ve istikrarlı bir biçimde gerçekleşebilmesi içeriği ve sınırları belirlenmiş bir çeviri politikasıyla mümkün olur ki, bunu sağlamak için de çeviriye çok boyutlu kurumsal bir kimlik kazandırmak gerekmektedir. Köy Enstitüleri deneyimi, Türkiye’de özü, temel aldığı değerleri, hedefleri, vizyonu, işleyişi ve ortaya koyduğu toplumsal ve ekonomik etkilerle dönemsel olmanın ötesine geçen her daim güncel olacak kurumsal bir oluşum örneğidir. Bu deneyim objektif bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde bugün başta eğitim olmak üzere pek çok alanda yol gösterici bir model olabilir. Enstitü hareketinin kurumsallaşmasını sağlayan “iş içinde eğitim”, “mesleksi yol gösterme”, “enstitüler arası işbirliği”, “okuma- tartışma saatleri” gibi bazı temel prensipleri ülkemizde 80’lerde oluşmaya başlayan ve günden güne gelişen ve değişen çeviri eğitimi alanında da uygulanabilir.

Ülkemizde kurumsal bir çeviri politikası oluşturulabilmesi için

1. Çeviri ürünlerinin oluşturulması ve yürütülmesinde teftiş ve denetleme mekanizmaları oluşturularak sistemli bir çeviri politikası izlenmeli.
2. Çevirmenler bir sertifikasyon sürecine tabi tutulmalı ve sertifikasyon piyasada aranan bir kriter haline getirilmeli.
3. Çeviri eğitiminde kurumsallık temelli bazı ilkeler doğrultusunda çeşitli adaptasyonlar yapılmalı. Bu noktada kurumsal bir eğitim modeli olan Köy Enstitüleri’nin bazı temel ilkelerinden faydalanılabilir.
 - 3.1. Teori ve pratiğin kaynaştırıldığı “iş içinde eğitim” ilkesi doğrultusunda, öğrenciler 4. sınıfta yapılan staj uygulamasının çok öncesinde uygulamaya yönelik çeşitli faaliyetlerde bulunabilir. Bir tercüme bürosu veya yayıneviyle ortaklaşa çalışarak haftalık olarak öğrencilerin faaliyette bulunabileceği alanlar yaratılabilir. Okullar bünyesinde oluşturulabilecek “çeviri bürolarında” veya “atölyelerde” düzenli olarak haftalık veya aylık programlar şeklinde eğitimciler, alan uzmanları veya misafir çevirmenler yardımıyla gerçek çeviri uygulamaları yapılabilir.
 - 3.2. Çeviri alanı için “mesleksi yol gösterme”, öğrencilere öncelikle çeviri faaliyetinin gerçekleştirebileceği farklı tür ve alanları tanıma ve sonrasında mümkün olduğunca bu faaliyetleri gözlemleyebilecekleri ortamlarda bulunma ve işi gözleme fırsatı verme şeklinde olabilir.
 - 3.3. “Okuma ve özgür tartışma saatleri” oluşturulabilir. Düzenli bir program çerçevesinde anadilde ve hedef dilde edebi başyapıtlar, köşe yazıları, bilimsel yazılar veya fikir ve eleştiri yazıları okunabilir. Özgür tartışma saatlerinde, bu metinler üzerine tartışmalar gerçekleştireceği gibi haftanın genel bir değerlendirmesi, haftalık veya aylık müfredatın artı ve eksileriyle hem öğrenciler hem de öğretim elemanlarının bakış açısıyla gözden geçirilmesi, ülke ve dünya gündemi hakkında fikir alışverişi sağlanabilir.
 - 3.4. Çeviri piyasasındaki ihtiyaçlar, öğretim elemanı profili, öğrenci potansiyeli, teknik ekipman ve donanım gibi çeşitli faktörlerin hesaba katıldığı bir planlama sonucunda

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

üniversitelerin müfredatlarında farklı çeviri alanlarında branşlaşmaya yönelik bir çeşitlilik oluşturulabilir.

- 3.5. Eğitim kalitesini artırmak ve kurumsal bir çeviri eğitimi politikası oluşturabilmek adına tüm akademik kurumlar arasında eğitim programlarındaki eksiler ve artılar, uygulamaların zayıf, aksayan ve kuvvetli taraflarının, kullanılan yöntem ve müfredatın paylaşıldığı bir işbirliği ortamı oluşturulabilir.

Biraz çaba, motivasyon ve idealistlik gerektiren bu uygulamalar bilinçli ve başarılı bir çeviri politikasının oluşturulmasına olanak sağlayacaktır. Böylelikle, çeviri alanında yetişecek öğrencilere, yani geleceğin sektör özneleri, çevirmen ve akademisyenlerine daha sağlam bir altyapı ve vizyon kazandırılabilir. Bu da daha itinalı ve başarılı oluşturulmuş çeviri ürünleri ve projeleri anlamına gelir.

KAYNAKÇA

- ALTAY, Ayfer & ATEŞMAN, Ender (2012) Ulusal Çeviri Politikasına Doğru, *Avrupa Birliği Bakanlığı Çeviri Platformu*, s. 60-63.
- AKÇALI, Aşlı (2015) “Karanlık Sokağı Aydınlatan” Enstitü: Aksu Köy Enstitüsü, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Volume 10/5 Bahar 2015, p. 27-56 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8070> ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY.
- AKDEMİR, Ahmet Selçuk (2013) Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Programlarının Tarihçesi ve Sorunları, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/12 Güz 2013, p. 15-28, ANKARA-TURKEY.
- AVCI, Burcu & Küçükyavaş, Nazmi, (2011) T.C.Başbakanlık İdareyi Geliştirme Bakanlığı, Türkiye’de Çevirmenlik Mesleği Araştırma Raporu.
- AYSAL, Necdet (2005) Anadolu’da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 2005 (35-36), s. 267-282.
- ÇAĞLAYAN, Ercan. (2014). Köy Enstitüleri’nin Açılması ve Dicle Köy Enstitüsü. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Volume 9/1 Kış 2014, p. 119-132, ANKARA-TURKEY.
- ERGÜL, Tülay (2004) Eğitim Tarihimizde Bir Reform “Köy Enstitüleri”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri, Enstitüsü Eğitim Yönetimi Teftişi Ekonomisi ve Planlaması Tezsiz Yüksek Lisans Programı, Ders Ödevi*.
- GÜRÇAĞLAR, Şehnaz Tahir (2011) *Çevirinin ABC’si*. İstanbul: Say Yayınları.
- KIRBY, Fay (2012) *Türkiye’de Köy Enstitüleri*. [Çev. Niyazi Berkes]. İstanbul: Tarihçi Kitapevi
- ÖNER, Senem, (2012) “Çevirmenlik” Mesleği”- Çeviri Eğitimi İlişkisi Bağlamında Türkiye’de Çeviri Alanına Bakış, *Avrupa Birliği Bakanlığı Çeviri Platformu*, s. 60-63.
- PARLAK, Betül, (2012) Akademik Çeviri Eğitimi ve Çeviride Meslekleşme Sorunları, *Avrupa Birliği Bakanlığı Çeviri Platformu*, s. 65-74.
- TEKGÜL, Duygu (2008) Türkiye’de Çeviri Eğitimi Veren Üniversite Bölümleri. Rıfat, Mehmet (haz.), *Çeviri Seçkisi I* içinde (s. 60-68). İstanbul: Sel Yayıncılık
- TONGUÇ, Engin (2007) Atatürk ve Köy Enstitüleri. *Yeniden İmece*, s. 34-42.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

ÜLKEN, Hilmi Ziya (2009) *Uyanış Devirlerinde Tercümenin Rolü*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

YEŞİLYAPRAK, Binnur (2009) Eğitimde Paradigma Değişimi. *Yeniden İmece*, 25, 2009, s. 35-38.

İnternet Kaynakları:

BEZİRCİ, Murat, Kurumsallaşma Nedir? Ne Değildir?, s.2-3., 26.08.2015 tarihinde http://www.marmarasps.com.tr/images/makale_kapak/e9a2bf440c60636914697685af9ba8f4.pdf, adresinden erişildi.

YALÇIN, Güler. Cumhuriyet'in Tek ve Çok Partili Dönemleri Arasında Kalan Devrimci Atılımı: Köy Enstitüleri, 28.08.2014 tarihinde

http://216.38.55.118/~enguncel/fileadmin/user_upload/suadiyerotary-ftp/konusmaci-sunumlari/Guler_Yalcin.pdf, adresinden erişildi.

<http://www.girisimciodtu.com/kurumsallik>, son erişim 26.08.2015.

http://tktd.org/wp/?page_id=336, son erişim 28.08.2015.

<http://sosyalbilimler.okan.edu.tr/sayfa/programin-amaci-32>, son erişim 28.08.2015.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

UYSAL, N.M., KÖKTÜRK, Ş., ODACIOĞLU, M.C., (2015). "Kurumsal Bir Eğitim Modeli Olarak Köy Enstitüleri ve Köy Enstitüleri Modeli'nin Çeviri Eğitiminde Uygulanabilirliği / The Village Institutes In Turkey As An Institutional Educational Model And Its Applicability To Translator Education", *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Şefik Yaşar Armağanı), Volume 10/11 Summer 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8621>, p. 1549-1568.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

